

חדש בקרבי

קרן מלגות לחידושי תורה

מולד חודש טבת
בליל שלישי בשעה 4,
51 דקות ו' חלקים.

טבת
תשפ"א

גליון
58

עלון
'חדש בקרבי'
בסימן רענון
והתחדשות
מגוון מדורים
חדשים!

דבר המערכת

עולם ללא שינוי

גלי ההדים הנרחבים שמגיעים אל ראשי 'ארגון יוצאי תימן', בעקבות פעילותו הגוברת והולך משנה לשנה, שבים ומעידים על החשיבות האדירה של מפעלי העמותה הכבירים.

בנותן טעם להזכיר את המעשה הידוע על אדם שאינו בריא נפשו שהגיע אל רבה של פראג, בעל 'נודע ביהודה', ודרש ממנו כשהוא מאיים בסכין לראות אותו עושה מופת - לקפוץ מהחלון! בפיקוחו הרבה, השיב ה'נודע ביהודה' ואמר לו: 'לקפוץ מהחלון מלמעלה למטה - זו לא חכמה. אבל בוא וראה כיצד אני יורד למטה וקופץ מלמעלה עד למעלה - זו גדולה! השתומם האיש, נתן לרב לצאת מחוץ לבית, ומה מאד הופתע כאשר לאחר מספר דקות התפרצו אל הבית אנשי החוק ותפסו אותו...

אך מסר אחד חזק למדנו ממעשה זה: החכמה היא לא לקפוץ למטה, למרחק, מה שנדרש מאתנו הוא לקפוץ מלמעלה, כל אחד במקומו הוא - ולו במקצת, העיקר שיהיה לכיוון מעלה!

אף בשנה זו יצאנו במיזם חדש וייחודי לצעירי הצאן, 'צורבא מרבנן', עליו תוכלו לקרוא בעמוד האחורי של גליון זה. ניתן לומר כי בימים אלו, לאחר קרוב לשנה שבה עברו על העולם כולו טלטלות מרובות, ונגיף הקורונה המשתולל שינה סדרי עולם - בזמן זה ניכר לכל מהי הבחירה האמיתית של מאות ואלפי בני התורה, האברכים והבחורים הרבים השוקדים על תלמודם ללא לאות מתוך עמל התורה, ולצידם ילדי ישראל המתמידים ומקיימים את העולם בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן. כפי שהיה לפני שנה, לפני שנתיים ולפני עשרות שנים, וכפי שגם ימשיך עוד שנים רבות בעז"ה - עמל התורה הוא נצחי, ולא ישתנה לעולם!

בברכת המשך עליה בתורה
ויראת שמים
המערכת

הרה"ג מרדכי יצהרי שליט"א

ר' שלמה מדמון ז"ל

בנשיאות

מיסודו של

ימי החנוכה

יתרון החכמה מן הסכלות

אמרו חז"ל (איכה רבה פרשה ב') על הפסוק 'מִלְפָּנֶיךָ יְשׁוּרִים בָּגוֹיִם אֵין תִּזְכֹּר' (איכה ב', ט'), 'אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמין וכו' יש תורה בגוים אל תאמין'. דהיינו שהגויים אכן יודעים היטב את חכמות הטבע והמדע, על פי דרכי המחקר הטבעיים. אולם תורה אין להם, דהיינו שהם לא מכירים שהשי"ת מנהיג את הטבע כרצונו. וזה היה הטעם שחכמים הסכימו עם חזקיה המלך שגנז את ספר התרופות (משנה פסחים פרק ד' משנה ט').

ישראל חטאו בחטא העגל. הביאור מדוע דווקא עגל, שבמרכבה העליונה יש פני אדם, שור, אריה ונשר. פני אריה מסמל את ההנהגה שמעל הטבע היא הנהגת הגבורה, ואילו פני שור מסמל את הנהגת הטבע. על ידי השור חורשים את השדה, ומתעצמת הרגשת כוחי ועוצם ידי. לכן חטא העגל היה דווקא על ידי עגל, ואת זה רצו היוונים להזכיר לישראל. וראה ברמב"ן שמיציאת מצרים ועד מתן תורה, משה הנהיג את העם בניסים מופלאים, וכשראו את מיטתו של משה, רצו מנהיג שינהיג אותם בהנהגת הטבע. לכן עשו דווקא עגל, בנו של השור שמסמל את הנהגת הטבע.

היוונים רצו להשליט על ישראל את הנהגת הטבע ולמשוך את ישראל לשיטתם. לכן, גזרו לכתוב דווקא על קרן השור, שאין להם חלק וכו', כוונתם שגם ישראל רצו בחטא העגל להיות בהנהגת הטבע.

היוונים לא התנגדו שעם ישראל ילמדו תורה כחכמה בלבד, ואף הם רצו ללמוד תורה כחכמה, לכן תרגמו את התורה ליוונית. ההתנגדות של היוונים היתה שהתורה תהיה האור שעל פיו הקב"ה מנהיג את העולם. הם העדיפו את החושך, דהיינו הנהגת הטבע.

נמצא שההתנגדות של החשמונאים ליוונים, מביעה את האמונה שהקב"ה מנהיג את הטבע, ובזה יש תיקון מסוים גם לחטא העגל.

לאחר הכהן היה חשש מחלקו בחטא העגל, אף שכוונתו היתה לטובה לדחות את ישראל מעבודה זרה, מכל מקום באה תקלה על ידו. לכן, בפרשת שמייני אהרן חשש שמא קרבנו לא יתקבל כמבואר שם. לכן, לדברי הרמב"ן, יש לאהרן הכהן תועלת גדולה שחשמונאים ידליקו את המנורה במקדש לאחר הנצחון על היוונים, ואף יתקנו את מצוות הדלקת נרות חנוכה לדורות גם לאחר החרב, ואפילו שמצוה זו מדרבנן ולא מהתורה. שהרי מטרת היוונים היתה להזכיר את חטא העגל, ואת רצון ישראל בהנהגת הטבע, ואילו נצחון היוונים, הדלקת הנרות במקדש, ותקנת נרות חנוכה מלמדים את ההיפך, שרצון ישראל באמונה שהקב"ה מנהיג את הבריאה בהנהגת נס המוסתרת בתוך הטבע.

בפרשת בהעלותך (במדבר ח', ב') 'בְּהֶעֱלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת וכו'. רש"י כתב שחלשה דעתו של אהרן, ובתמורה: 'אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות'. אולם הרמב"ן מייאן בפירוש זה, ע"ש בטעמו, וכתב שאהרן קיבל את הדלקת הנרות על ידי חשמונאי בחנוכה, וזו גדולה משלהם שהרי נרות חנוכה נוהג גם בזמן שבית המקדש חרב, יעו"ש. אלא שגם דברי הרמב"ן צ"ב, שנרות החנוכה מדרבנן, ואילו נרות המקדש מהתורה. ועוד, שנרות חנוכה תוקן שנים רבות לאחר חנוכה המשכן. והדברים צ"ב. אמרו חז"ל (בראשית רבה פרשה ב' אות ב'), 'וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל'. המפרשים עומדים על טיבה של גזירה זו, שהרי מטרת היוונים היתה שישאל יעזבו חלילה את השי"ת. אם כן מה מצאו בגזירה זו לכתוב על קרן השור נוסח זה. לשיטתם היה יותר טוב לגזור שיכתבו לשון זו על קירות הבית וכדומה. ועוד, מדוע דווקא על קרן השור, ולא על בהמה אחרת. ועוד צריך לבאר את לשון חז"ל על 'יונים' חושך דווקא על גזירה זו, ולא על שאר הגזירות שגזרו על ישראל.

ונראה, שהיוונים נקראים חושך ביחס לישראל הנחשבים ליושבים באור. ועל זה אפשר לומר את הפסוק (קהלת ב', י"ג) 'וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לְחֻקֵּיהֶן מִן הַסִּקְלוֹת, פִּיתְרוֹן הָאֵוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ'. הביאור, שאדם היושב באור רואה את כל מה שלפניו ויודע להיזהר מחפצים וכדו'. ואילו הנכנס לביתו בחושך, גם יכול לדעת להיזהר ממה שיש בבית, אבל רק מה שהוא יודע שיש בבית, ואם הוויזו חפצים ממקומם לא ידע להיזהר.

תרבות יוון בנויה על חכמת הטבע. היוונים מאמינים רק במה שרואים, או בדברים שהטבע מחייב אותם על פי הנסיון. זו בתמצית תרבות המדע. ישראל לעומתם מאמינים שיש הנהגת השי"ת בעולם השולטת על הטבע. דהיינו שהקב"ה לא מסר את ההנהגה להנהגת הטבע, אלא הוא עצמו מנהיג את העולם בהנהגת הטבע, ולעיתים לפי הצורך הקב"ה משנה את ההנהגה ולא פועל לפי חוקי הטבע, ואז רואים הנהגה הנקראת הנהגת הנס.

נמצא שיוון נמצאים בחושך, הם הולכים רק לפי הנסיון, המישוש של החפצים, או הידיעה הקודמת היכן החפצים נמצאים. אולם ישראל נמצאים באור, דהיינו שההסתכלות על הטבע נובעת מאור שמאיר את הטבע. כגון, חולה מקבל תרופה, היווני חושב שהתרופה המרפאה אותו, ואילו היהודי מאמין שברצות השם התרופה תרפא, רק שכיון שבדרך כלל הקב"ה מנהיג את העולם בדרך הטבע, חובת ההשתדלות מחייבת להשתמש בתרופות, וברצות הבורא, החולה יכול להירפא גם ללא תרופות.

מיזם חדש לילדי ישראל - 'צורבא מרבנן' - ראו עמ' 8 <<<

העמוד נתרם לע"נ מרת חנה בת חס'בה אזולאוס ז"ל נלב"ע ב"ג במר חשון תשע"ח

בית יהודי

הרה"ג יואב עובדיה ג'יבלי שליט"א

הכח החזק בבריאה

מה היא באמת 'אהבת אמת'?

בעת בריאת העולם הטמיע הבורא כח מיוחד בבריותיו, מן 'הצומח' ועד 'חי מדבר'. כח אדיר ונשגב זה נקרא 'כח ההמשכיות'. כח זה מאפשר להעניק חיים כדי לקיים את הדור הבא, וכדי שזה יקרה הוליד הבורא רגש מיוחד ושמנו 'אהבה'. בלעדיו היה העולם חרב.

רגש זה חובק את כל תחומי החיים, בין אדם לחברו, בין איש לאשתו, בין אב לבנו - ובזכותו אנו עומדים על הרגלים דורות על גבי דורות. והן אמת שבכל דבר טוב שהקב"ה ברא, קיימת בו אפשרות בחירה בין טוב לרע, וככל שהטוב גדול יותר, הרע גדל גם הוא... כמו שאנו רואים אצל אחינו הטועים, אשר האהבה אצלם היא אהבה רגעית, 'אהבת בשרים' התלויה בדבר כהגדרת גדולי ישראל, וכאשר בטל הדבר בטלה האהבה. אהבה זו פסולה היא מכל וכל, ואינה אלא סיפוק רגעי ותו לא.

האהבה האמתית והנצחית שאנו מדברים עליה מתחילה מאפס, וגדלה, מתעבה ומתחזקת במרוצת הזמן. הקשיים רק מחשלים אותה, מים רבים לא יכבוה, ונהרות לא ישטפוה. עלינו, ברי הדעת שזכינו להסתופף תחת כנפי השכינה, מוטל להעפיל למדרגה הנפלאה הזו.

סיפר הרב מיכאל לסרי שליט"א, שפעם אחת נקלע למחלקה גריאטרית, והיו שם אנשים רבים בתור כדי להיכנס לשעת ביקור. בין כל האנשים בלט גבר אחד בן שמונים שנדחק מאוד כדי להגיע לראש התור, וביקש בכל לשון של בקשה מכל מי שרק היה יכול לעזור, להיכנס מיד. כששאלו אותו, לאן הוא ממנה, הפטיר הלה לפליאת כולם: 'אשתי רעבה וצריכה לאכול'.

שאל אותו הרב לסרי: 'מדוע אתה מתעקש להאכיל אותה, אם היא אינה יכולה לבד מסתמא היא גם אינה מזהה?' הלה אישר שאכן אינה מזהה כלל.

תמה הרב: 'האם היא בכלל יודעת מה אתה עושה עבורה?'

ענה לו האיש: 'היא אינה יודעת מה אני עושה עבורה, אבל בכל זאת אני מתאמץ בעצמי להאכיל אותה, כי אני לא יכול לשכוח מה היא עשתה עבורי בכל שנות נישואינו...'.

כמה אנו יכולים ללמוד מאיש פשוט (לכאורה) זה, שהצליח להעפיל למידה נפלאה זו של הכרת הטוב ואהבה שלימה ואמתית, ויהי רצון שזנכה.

לתגובות והארות: a0548525929@gmail.com

שולחן מלכים

הרה"ג יוסף צברי שליט"א
רב ומו"ץ באלעד

מפניני חכמי תימן על פרשיות החודש

כיצד נוכחו רבני צנעא בגאונותו של הגאון רבי מסעוד / איך פייס יוסף הצדיק את אחיו / קבורתו המופלאה של הצדיק בעקבות הנחש / מניין שמשה נולד מהול

פרשת מקץ

'איש נבון וחכם' (מ"א, ל"ג)

הגאון האדיר רבי מסעוד בן מסעוד זצ"ל נודע כבקי עצום בכל מכמני התורה. על כל שאלה שנשאל, בין מבבלי, ירושלמי, רמב"ם, שולחן ערוך, מדרשים או זוהר הקדוש, נוסח תשובתו היה אחיד: התשובה נמצאת בספר פלוני או במסכת פלונית דף פלוני שורה פלונית... ואחר כך היה מצטט התשובה כלשונה מלה במלה, ואם היה צורך היה מוסיף לבאר דבריו. ידיעתו המפליגה עשתה לו שם בין חכמי וגדולי תימן, ומעשה נפלא מסופר עליו:

גם לחכמי צנעא שדרומית לעראם הגיעו השמועות, וחכמי בית הדין רצו לבדוק את הדבר מקרוב. לשם כך, ערכו הם שמונה עשרה שאלות, מהסבוכות והקשות שידעו, שהיו מתאספים רבים לפותרם, ושלחו אותם יחד עם שליח לעיר עראם. לשליח הם הורו שיאמר לרבי מסעוד כי אצה לו הדרך, ולא יניח לו לפתוח ספר, ובליילה ישן אצל משפחת עמראן שבעיר, ולאחר מכן ישוב לצנעא.

כאשר הגיע השליח לרבי מסעוד, התפלא לראותו בבגד פשוט, שאפילו יהודי מן השורה בעיר הבירה אינו לובש. השליח הגיש לרבי מסעוד את דף השאלות, וכאשר רצה רבי מסעוד לפתוח ספר, התחנן השליח כי אצה לו הדרך ולא יעכבנו, וכך ענה הוא הכל בעל פה תחת לחץ השליח.

כאשר חזר השליח לעיר הבירה, השתוממו חכמי צנעא מהתשובות שכתב רבי מסעוד. הם חזרו ושאלו את השליח: 'האמנם, לא פתח רבי מסעוד כל ספר?'

והשליח אישר את הדברים: 'בודאי, הרי נגד עיני הוא כתב כל זאת...'.

מני אז, כל בעיה מיוחדת שהתעוררה בבית הדין בצנעא, היו שולחים אותה לרבי מסעוד, כדי שברוח דעתו יענה להם תשובתו. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל.

פרשת ויגש

'ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי אם האלהים' (מ"ה, ח')
בביאור הפסוק כתב לבאר הגאון רבי יחיא קורח

יוצא לאור על ידי עמותת 'ארגון יוצאי תימן'

בנשיאות הרה"ג רבי מרדכי צהרי שליט"א

חברי ההנהלה:

הרב שלום תם שליט"א | רבי דוד גריידי שליט"א

רבי דוד תעשה שליט"א | הרב משה ישראל יונה שליט"א

מחברים ומתחברים!

מעוניין להיות שגריר שלנו, ולהפיץ עלונים באזור מגוריך? לפרטים ניתן לפנות למערכת:

במייל: HB0548410475@gmail.com טל: 054-8410475

ההצטרפות לילדים עד גיל 3

חדש! ניתן להצטרף גם בעמדות
ניתן לציין את שם הנציג

הגמ"ח המרכזי
ש"י גס"ח לבית ישראל (ע"ר)
בברכתם ובעירורם של גדולי ישראל שליט"א

נציג הכוללים:

ר' ברוך זילבר

052-7127047

7127047@gmail.com

הרי אני אני החמור של המשפחה!

אנו שומרי התורה והמצוות, אנו הדבקים בד' אלוקינו, ומאמינים בו בכל לב ונפש. למרות הכל - אנו נביא את המשפחה.

על גבינו - גב שנשא פסוק על הגמרא לשיעור תורה למרות כל הקשיים.

על גבינו - גב שהפנה עורף בעקשנות לנסיונות העצומים שדחקו בנו.

על גבינו - גב שעמד בגבורה במקלות של תאוה שהלקו בו. **על גבינו שלנו, בא יבוא!**

כן, הקב"ה מבקש מאתנו באמצעות הקורונה, לחזור בתשובה!

נכון, זה קצת מפחיד, אבל זה גם מרגש: הקב"ה מאמין בנו! הוא מאמין שאנחנו יכולים להביא את הגאולה השלמה!

הוא מאמין שאם רק נתקרב אליו עוד טפה, אם רק נתאמץ קצת יותר לעשות את רצונו - נוכל להיות החמור של המשפחה, נוכל להביא אותו סוף סוף!

דורות על גבי דורות של תנאים, אמוראים, ראשונים, אחרונים, גדולי הדורות כלם... התאמצו והתנגעו להביא את המשפחה - ולא הצליחו!

ואנחנו, אנחנו יכולים! אנחנו נביא אותו, ולא משנה כמה אנחנו קטנים.

הקב"ה לא רוצה שנקרא כל יום 'פסח הקטרת' עם פגות הארץ ו'הרש'ש. אפילו שזה חשוב, הקב"ה לא רוצה שנגזר שלשה ימים ושלשה לילות, ויחדד יחידים נשגבים. אפילו שגם זה חשוב מאוד. הקב"ה רוצה שנעשה את הדברים הקטנים-קטנים שאנחנו יכולים לעשות!

הוא רוצה שנתאפק קצת יותר, קשה לזדים צועקים ומשתוללים בבית. כן, גם להם קשה בבית הזה. זה גם הזמן לחזק את הקשר שלנו אתם. להפיר אותם, לאהוב אותם. הוא רוצה שנשתדל קצת יותר לשמור על שלום בית נעים ושלום, גם בימים לחיצים וטרופים אלה.

הוא רוצה שנקפיד קצת יותר על תפלות בכונה. בכונה פשוטה, מכל הלב. שנקפיד קצת יותר על למוד תורה, אולי גם קצת למוד עם הילדים, בשמחה וברגע.

הדברים הקטנים האלה - אוי, כמה שהם גדולים! הרי הם יכולים להביא את המשפחה! התקופה הזו קצת מלחיצה, המפגה הזו קצת מפחידה... אבל מי שיש לו עיניים בראשו, יודע: יותר מהכל, הימים הללו מרגשים.

הקב"ה מאמין בנו, מאמין שאנחנו יכולים להביא את המשפחה, את הגאולה, את בית המקדש... עכשיו! **בואו נאמין גם אנחנו בעצמנו!** (לקראת שבת)

התודה והברכה לר' דוד תעשה הי"ו
על ניקוד הסיפור והגהות.

מפער מגוריו לאחר תפילה ופת שחרית, רכוב על חמורו הפחוש, לעבר העירות והפכים שבסביבה, ומזכר לתושבים מאשר באמתחתו. בערב היה חוזר לביתו, באמתחת ריקה ובכיסים מלאים, סועד את לבו ומשם פקעו אל בית הפנסות, למנוחה וערבית וכמה שעות מענגות של למוד תורה מתיחה. כך במשך שנים על גבי שנים, שבוע אחר שבוע, יום אחר יום.

יום ששי אחד קרה המעשה. מורי יצחק שרף את רגליו במשעולי שבילים אין סופיים, מפתלים ומיגעיים, בואכה עגרת מגוריו, לאחר יום עבודה נוסף. השמש הפכה בעוז מופעל, ומורי יצחק קנח את מחצו הנזף פעם אחר פעם, בנסייון נואש למגר את הזעה.

לאט לאט, כמעט כמו אטיותו המרגישה של החמור, הלכה השמש ונטתה לשקוע. החום אמנם כבר פחת, אבל הזעה שנטפה ממחצו של מורי יצחק בקר התגברה, מוסיפה לנזול פלגים פלגים: **הרי עוד מעט שבת!** עוד מעט שבת, הדרך עוד רבה, והחמור פוסע לו בקצב אטי להחריד. כך נקפו להן הדקות, וכאלו להקעים, החמור ממשיך בקצב שלו. המכות הנמרצות בגבו לא הועילו הרבה. והרי עוד מעט, עוד מעט שבת...

ובדין בנקדה הזאת הגיע לשמוש המוח היהודי. עם פרוס השבת את כנפיה על הכפר השלם, כשמופל עבר התפנסו הכל אל בית הפנסות, פוסעים מעדנות בבגדי שבת הדורים, כשפאותיהם מתפדרות ברוח הערב הקלילה; נשמע לפתע ממבואות-הכפר קול ריצה חפוזה, בלולה בנעירות חמור בלתי מרצות בעליל...

אלה שהעפיו מוט לאחר, אל השביל המוביל אל הכפר, פצעו פה בהפתעה, נעצרים בתדהמה על מקומם, אבל עד מהרה פרצו בצחוק גדול.

מורי יצחק מדעני הקדים את שקיעת החמה בדקות בודדות...

קוראים יקרים, מה מוסר ההשכל? שלפעמים, כשהמטרה חשובה כל כך, ראוי אפילו לסחוב את החמור על הידים בשבילה! ובכן, שם בבית קפה, אל מול אותם זקנים עמי ארצות, סופרי אוטובוסים, הבנתי:

אני, החרד לדבר ד', אני חמור. חמור בהחלט. 'יששכר חמור גרם' (בראשית מ"ט י"ד ט"ו), 'סובל עול תורה פחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד' (רש"י). 'יבא מנחה פי טוב ואת הארץ פי נעמה', ובכל זאת - 'ויט שכמו לסבול' עול תורה! אני חמור ש'סובל עול תורה' בשמחה, ומשתדל למיין את רצון ד' כל הזמן ובכל הפח. אני חמור, וראוי לי לסחוב את עצמי בגאון גדולה. שאתבייש? שאתבייש?

והלא בעבודת ד' שלי אני סחב ומביא את הגאולה השלמה...

שאלו פעם את אחד מגדולי הדורות בזמן מלחמת העולם השנייה, האם הוא מפחד ממלחמה. 'לא! ענה הרב בבטחון, אף מיד המשיך: 'אני מפחד ממי שגור שתהיה מלחמה'...

אז נכון. פלנו חכמים, פלנו נבונים, וכלנו יודעים את הכל על המגפה. אף היא נוצרה, מה הם תסמיניה, מה אמר פלוגי ומה הוסיף אלמוגי. אפילו את כל הספקולציות עליה פלנו יודעים... מספרים מנתחים ולועסים...

אבל רגע, מה עם מי שגור שתהיה מגפה? בואו נקרא יחד את פסק ההלכה של הרמב"ם (תענית פרק א' הלכה א'): 'מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות, על כל צרה שלא תבוא על הצבור. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבוזמן שבתבוא צרה יזעקו עליה ויריעו, ידעו הכל שבעלל מעשיהם הרעים הורע להם - וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו: 'דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נקרה נקרי' (על דרך המקרה קרתה), הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים - ותוסיף הצרה (תתוסף על הצרה) צרות אחרות'.

הרמב"ם מגלה לנו, שכל צרה שבאה על כלל ישראל, היא בעצם בקשה שהקב"ה משגר אלינו, וזועק: 'חזרו בתשובה!' אבל זה הרבה יותר מזה.

מדרש תנחומא אומר כך: 'אלא אמר הקדוש ברוך הוא, אף על פי שאני הולך (מבית המקדש ומחריב אותו), יעשו תשובה - ואני חוזר. לכן קתיב: אלה אשונה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני, בצר להם ישחנני. ומתוך צרה הבאה עליהם יעשו תשובה - ואני חוזר'.

הרי שהזמן הזה הוא הזדמנות. הזמן הזה בו באה אלינו צרה על ישראל, הוא הזדמנות לבוא הגאולה!

ובכלל, הדור הזה פלו הוא הזדמנות, הדור שלנו, פדוע הוא הדור האחרון. 5780 שנה מתוך 6000 שנה מקסימום, בזה העולם יכול להתקיים - כבר עברו! טוב, זהו. עד כאן המלים המפתיות. המפחידות קצת... עכשיו בואו נודיע את זה אלינו. מה בעצם הקב"ה רוצה ממני? בדרבנו, נפתח בספור:

לפני כמה שנים הלכתי לתמי ברחוב של עיר חילונית, בדרך לשיחה במדרשה למתחזקות. בדרך, באחת הסמטאות, אני רואה קבוצת זקנים יושבת בבית קפה. אני עובר על פניהם, ואז אחד מהם צועק לעברי: 'חרדי?!... יא - חמור!'

בום. ספגתי הרבה פגיוני גנאי, לאורך השנים על היותי חרדי: 'פרזיט', 'משפחתי', 'טפיל' ועוד פגיוני לשון פיצא כזה, ולכלם כבר התרגלתי. אבל 'חמור'? אני? חמור?! הרי העולם פלו עומד על התורה והמצוות שלנו, שומרי התורה והמצוות. תכל וכל יושבי פה קמים רק בזכותנו ובשבילנו! אני חמור? אבל אתם יודעים מה? לאחר מחשבה, הגעתי למסקנה שזה נכון. אני, וכל מי שחרד לדבר ד', באמת חמור. מה קרה? פשוט נזפרתי בסבא רבה שלי...

תימן, מתישהו בעבר הרחוק. סבא רבה שלי, מארי יצחק הלוי, היה סוחר במקצועו. יום יום היה יוצא

תבונות | מאמר חינוכי להורים ומלמדים

הרה"ג מיכאל זכריהו שליט"א
מפקח חינוכי ומחבר סדרת הספרים עמק הפרשה ועוד

'תתרחק' או 'אל תתקרב'?

תתרחק או אל תתקרב? ומה שביניהם

תקופה זו הביאה בכנפיה תופעה מעניינת המצריכה התבוננות ומחשבה רבתי.

בתקופה האחרונה (בסוף ניסן תש"פ) נחשפתי לשני מקרים, בהם נוצר פירוד לבבות בין בני אדם בגין נגיף הקורונה!

במקרה הראשון, היה זה עם **יותר קולות** ובמקרה השני היה זה ב'**שקט**, מה שנקרא מאחורי הגב.

ובקצרה ממש:

במקרה הראשון היה יהודי שנדבק בנגיף ואז

מצא את עצמו מתמודד לא רק עם הבעיות

הבריאותיות וההתארגנות לבידוד שבעת נכפה עליו, אלא גם עם היחס מהסביבה, הוא 'זכה' לקיתונות של צוננים ומטר

של האשמות מכמה מהסובבים אותו

במעגל השלישי והרביעי שבאו אליו בשאלות כמו 'היית לידה?' 'הדבקת אותי?' 'אני מתחיל להרגיש

חולשה, אולי זה בגללך?' ועוד כיוצא באלו... כאשר השיא מבחינתו הגיע ברגע שהתברר שאדם נוסף העובד

במקום בו שהה התברר גם הוא כחיובי לנגיף, ואז הטיח בו בפירוש 'בגללך נדבקת'... לא נכביר בתיאורים על

ההתרחשויות ועל עוגמת הנפש שנוצרה...

במקרה השני היו אמנם תופעות לא נעימות, אך אלה התרחשו מאחורי גבו של הנדבק, בצורה לא מכובדת ולא

יפה בלשון המעטה (דבר שהגיע לאוזני בני משפחתו והסובבים אותו...)

הדבר מעורר מחשבות ותובנות רבות אצל כל אדם מאמין ומהווה אבן בוחן חשובה היכן ניצב סולם הערכים,

מידותיו ואמונתו של האדם הנמצא בסיטואציה לא נעימה מסוג זה... ונדגיש, בלא להכליל ומבלי להאשים או

לדון, אך עדיין ניתן ללמוד מאירועים אלו יסודות חשובים לחיים תקינים בין אדם לחברו בפרט בתקופה זו - ספירת

העומר, שבה פרצה מגיפה נוראה וכואבת בתלמידיו של רבי עקיבא וכליתה עשרים וארבעה אלף תלמידים, אסון

בלתי נתפס שנגרם עקב החיסרון בכח הסיוע של האדם לזולתו.

על ידי מעט התבוננות ומחשבה, נוכל להניח אכן יסוד בשיפור התחום ובשינוי תפיסת המציאות בה.

ישאל כל אחד את עצמו, כאשר הוא רואה מאן דהו מתקרב אליו... והוא מסמך לו להתרחק, מהיכן זה נובע?

האם ממקום של 'תתרחק' כדי שלא תדביק ולא אנק! או אולי כוונתו לומר 'אל תתקרב אלי'?

כאשר אדם מרחיק את כל המתקרב אליו מתוך מטרה שלא ידביק אותו, אזי נוצר סוג של הרחקה וריאקציה בינו

לבין הסביבה, דבר שלא תורם ולא מועיל הרבה לערך של בין אדם לחברו - בלשון המעטה... שלא נדבר על הצורה

בה הציווי נאמר.

אך אם ירצה האדם דווקא לחזק את עצמו ביחס לזולתו ולהרבות בקירוב לבבות, לו אנו כה זקוקים בעת הזאת,

נסה לחשוב ולומר - **'אל תתקרב'** כאשר כוונתו היא - כדי שלא תידבק, אזי ללא ספק שהיחס לזולת והאדרת ערך

ה'ואהבת לרעך כמוך' שהפליג רבי עקיבא בערכו וקבע 'זה כלל גדול בתורה', יקבל בנפשו ערך עצום ונשגב...

והיה זה שכרו.

ואף אם הדבר נראה שייך לאיזה מדרגה מעל השגתנו הפשוטה בבין אדם לחברו לכל הפחות יוכל הוא לחשוב,

להתכוון, ואף לומר - אל תתקרב בכדי שנשמור אחד על השני, גם זה כבר סוג של מחשבה ואמירה היוצרת חיבור

- וחיוזק הערכים החברתיים עליהם אנו גדלים כיהודים. נקודה למחשבה!

כמו תמיד, צריך להשתדל לראות את נקודות האור שההשגחה העליונה מזמינה לנו בחיינו, לא למקד את

מבטנו רק בנקודה השחורה שעל גיליון הנייר הלבן, אלא להתבונן על הטוב והחיובי, לדעת למצוא בתוכנו את

הטוב הזה, ולא פחות חשוב למצוא אותו גם אצל אחרים. זהו אבן יסוד בחינוך, ובעצם בנתינת מבט נכון על החיים

שסביבנו, וניגע בנקודה אחת מיני רבות אותה זימנה לנו ההשגחה בימים אלו.

נפתח ברשימת דברים אשר ללא ספק מוגדרים

כטובים, מועילים, ואפילו עוצמתיים,

שהתגלו בתקופה זו, למרות שהיא לא

פשוטה.

וכדלהלן:

במציאות שנכתפה עלינו אנחנו לומדים

מחדש **לתקשר זה עם זה**, בעיקר עם המשפחה

והילדים. לפתע, רבים מוצאים לעצמם יותר זמן

להיות עם הילדים ולהשקיע בהם, מעורבות ושותפות משמעותית יותר באורח חייהם ובדברים שמעניינים

אותם ואת עולמם, **הקשר שבין האחרים** מתחזק, למרות שלפעמים יכולים להתנהל ויכוחים וזה הגיוני, אך במידה

רבה הקשר מעמיק, ובכלל זה **הקשר הזוגי** בין ההורים שהולך ומתעצם (באופן כללי כמוכן).

רבים מוצאים את עצמם **מתגעגעים** ביותר למשפחה המורחבת בכל מה שמוגדר מעבר למשפחה הגרעינית,

הילדים בבית מתרגלים לסוג של **עצמאות** שמתבטאת ביתר שאת בתקופה זו, **אוכלים** יותר בריא, **שמחים** במה

שיש, **מסתפקים** במועט כאשר ישנם מוצרים שאינם ברי-השגה.

ובמישור נוסף, זו **תקופה רגועה** יותר, אין לאן לרוץ ואין לאן למהר.

המציאות הוכיחה שלמרות ההנחיות על צמצום הקהל באירועים, אפשר לערוך **שמחות משפחתיות** עם הרבה

פחות מעגלי משתתפים, וזה ממש לא פוגע באווירת השמחה. אדרבה, הורים שחיתנו בתקופה זו העידו

שהשמחה היתה יותר אמיתית, **פחות תחרותיות, פחות לחץ**, ושלא נדבר על החובות המעיקים שנעדרו...

גם במישור המשפחתי, הריוחק מההורים, המבוגרים והקשישים, תרם לכך שלפתע יותר התעניינו בהם, דאגו

לשלומם ודרשו בטובתם בכל דרך אפשרית.

רבים מהילדים והנערים מבטאים **געגועים** למסגרות הלימודים וחיי החברה, ההווי הישיבתי ועוד.

ובמעגל נוסף, נרשמה **סובלנות** יותר, **פחות תאוונות דרכים**, אנשים עסוקים יותר **בטוב ובחיובי** אצל הזולת ו**פחות**

בלשון הרע ורכילות, שמעתי מיהודי שאמר ש'בתקופה זו אין חשק לדבר על אנשים'... מעריכים יותר את הבריאות

ושמירת שבת מתחזקת במרחב הציבורי עם ישראל. וממבט נוסף:

בכל הנוגע לסדר יום, ישנם הרגלים משך שנים לסדר יום מקובע ושבלוני, שגרתי ונדוש, וכעת הקיבעון הזה

משתנה, ומעורר אותם לתובנה שדווקא שינוי התוכניות העלה אצלם את מפלס המתח שהיו שרויים בתוכו תדיר.

גם בתחום הפרנסה, רבים הגיעו למקום של התבוננות אמונית מעמיקה, שהרי מי שדואג למיליארדי בני אדם

ובעלי חיים בבריאה, מספק את מזונותיהם ומזמין להם את כל צרכם, בודאי דואג וידאג גם ל/לנו.

אולם (ללא 'אבל') תמיד ישנם תחומים בהם יש עדיין מה להשתפר, בפרט שאצל לא מעטים המצב בתקופה זו

הוא לא כל כך קל, ואפילו מורכב, והעבודה רבה. ונציג נקודה אחרת:

הבריאות כהלכה

הרה"ג יחזקאל אסחייק שליט"א

איזון הסכרת - כיצד?

דרכים מעשיות לאזן את מחלת הסכרת, והקשר המעניין שבין תפוחי אדמה לסכרת

בסיום דברינו על הסכנה הטמונה במאכלים ובמשקים עתירי סוכרים, הזכרנו את מחלת הסכרת הנוראה, ואת

איזון הסכרת שהוא הדבר החשוב ביותר לחולי סכרת. נזכיר שחולי סכרת חייבים לדעת שטיפול עקבי ונכון

בסכרת מקטין בדרך כלל את סיבוכי המחלה, ולכן הם חייבים לשמור דרך קבע על רמת סוכר מאוזנת בדמם.

אל יחשוב חולה סכרת בלבד, לא נורא. כיום רמת הסוכר בדמי גבוהה, אך מחר או לאחר זמן היא תרד. לא כן

הוא, אלא כל זמן שרמת הסוכר בדם גבוהה, נגרם מכך נזק לגוף. מדובר בנזק מצטבר וכמעט בלתי הפיך. הגוף

'שומר' את הערכים הגבוהים שהיו. כל עליה גורמת את הנזק שלה, בלי קשר לכך שאחרי כן המצב התאזן.

לכן, יש לאזן את רמת הסוכר באמצעות דיאטה. יש להיוועץ בדיאטן, על מנת לדעת אלו מזונות מעלים

את הסוכר יותר ואלו פחות. כמו כן חשוב לפצל את הארוחות, היינו לאכול מספר פעמים רב יותר, ארוחות

קטנות יותר. בדרך אגב, לכל אדם טוב יותר ארוחות קטנות, על פני ארוחות מלאות מועטות. רעב ממושך

ולאחר מכן ארוחה גדולה איננה בריאה. אם הדיאטה לבדה לא מספיקה - יש לשלב תרופות, ובלבד שלא לצאת

מהאיזון, אף לא לתקופה קצרה.

אחד הדברים המסוכנים ביותר לחולי סכרת הוא מצב של **נפילת סוכר** (היפוגליקמיה), שבדרך כלל נגרמת

כתוצאה מנטילת יותר מדי תרופות להורדת רמת הסוכר או מדילוג ארוחות. כאמצעי מניעה יש לנהל מעקב יותר

צמוד על רמת הסוכר בדם, וגם לדאוג לכך שהארוחות תהיינה מתוכננות וזמניות ומצויות בהישג יד.

על פי האגודה האמריקאית לבעיות הלב, ישנם עוד **גורמי סיכון** לסכרת. ואני מצטט: 'הסיכון לחלות בסכרת

בקרב הסובלים מעודף משקל גדול פי שנים בהשוואה לבעלי משקל תקין'. העישון מהווה גורם מכפיל סיכון

אצל חולי סכרת. תרופות יכולות גם הן לגרום להעלאת רמת הסוכר בדם. וכאמור, על כך יורחב

הדיבור בהמשך א"ה.

יש לציין שתפוח האדמה **שיבוא מאמריקה לאירופה**, נתקל

בהתנגדות גדולה מצד תושבים אירופה שחשדו בו כי הוא גורם

לכל מיני מחלות רק לפני **כמאתיים שנה**, בעקבות שנות רעב קשות שפקדו את אירופה, התחיל תפוח האדמה להיות מקובל.

שימו לב: תפוח האדמה הוא המזון היחידי המלווה בהוראות אחסון (איסוס) ושיווק קפדניות, שבהן נאמר

כי חובה לאחסנו במקום חשוך וקריר. חשיפה לאור או לחום גורמת לו להיות רעיל, ועל פי הוראות השיווק,

כאשר הוא נעשה ירוק או מתחיל לנבט הוא מזיק לבריאות. לכן חובה להקפיד על איחסון נכון ומומלץ

למעט את השימוש בו (אזהרה זו אינה חלה על תפוח אדמה מתוק הנקרא 'בטטה', שהוא ירק מומלץ מאוד)

תפוח אדמה אינו מומלץ, במיוחד לחולי סכרת מכיון שהוא הופך כבר בפה תוך כדי לעיסתו לסוכרים, ולצורך

עיכולו הגוף חייב להפריש כמות מוגברת של אינסולין. ככל שתקפיד לנהוג לפי הוראות התזונה המומלצות

במאמרים אלו, וככל שתתחיל בכך בגיל צעיר יותר, כך גדלים הסיכויים למנוע את המחלה.

מתוך הספר 'חיים בריאים כהלכה'
y@ishayek.com | 03-6187876 לשאלות: להזמנת הרצאות ושאלות:

פינת ההלכה

הרה"ג אורן צדוק שליט"א
ראש בית ההוראה 'נור ההוראה' ומח"ס שו"ת אורן של חכמים

כשרות המזון - חלק שני

דרבנן של 'בל תשקצו' שיש באכילתם.

כידוע תולעים אלו הנמצאות בדגים, דוחות הם עד מאוד במראיתם וחזותם, בהיות תולעים אלו ארוכות מאוד, ורבות מהן מגיעות לאורך עשר וחמש עשרה סנטימטר, כאשר דרך כלל הם מסולסלות כפקעת צמר, צבעם משתנה בהתאם לרמת הלכלוך שדבק בהם, ורבות מהם צבען שחור. זאת מלבד עצם המחשבה על אכילת תולעים, ובנוסף לכך הידיעה ששהו במעי בעלי חיים ירודים מאוד כסרטנים וחיות ים, מספר פעמים זה בולעו וזה פולטו. ונוסף על כל זאת, גורמות הן לבעיות שונות במערכת העיכול, ואכז"ל בזה.

ואשר על כן אף אם נאמר כדברי המתירין שזחל זה לא נאסר באכילה, מכל מקום נפש היפה ואף שאינה כן, תרחק מכך. כמבואר ברמב"ם (פרק י"ז ממאכלות אסורות הלכה כ"ט) ובשלחן ערוך (חלק יורה דעה סימן קט"ז סעיף ו') וזה לשונם, 'אסרו חכמים מאכלות ומשקין שנפשו רוב בני אדם קהה מהן, כגון מאכלות ומשקין שנתערב בהן קיא או צואה ולחה סרוחה וכיוצא בהן'. ואלו לא פחות מכך נעשה במאוסותם.

מציאות השכיחות בסוגי הדגים

דגים שיש בהם שכיחות גבוהה עד מאוד של תולעי אניסקים הם בעיקר דגים שמקור גידולם הוא מן הים, ולא אלו הגדלים בבריכות ונהרות שנקיים הם לחלוטין מכך. ולכן ניתן למצוא את אותו הדג ממש, עתים נקי מתולעים ועתים שורץ מהם, בהתאם למקור הגידול. כגון דג 'סלמון' המגיע מקנדה, סין וארצות הברית שהוא נגוע, כיוון שמקורם מן הים. ואילו 'סלמון' המגיע מנורבגיה וצ'ילה שהוא נקי, כיוון שמקורם מבריכות מים. וטעם הדבר לכך אומרים המומחים, בהיות שאין סרטנים ושאר חיות ים בבריכות המים, שהם המקור העיקרי להתפשטות הזחלים.

הדגים הידועים שיש בהם שכיחות של זחלי האניסקים הם, דג בקלה צעיר, מקרל, הליבוט, סול המיובא מסין. ואילו המושט, דניס, קרפיון, נסיכת הנילוס, כסיף, הרי הם נקיים דרך כלל (ודג סלמון כדבר האמור למעלה).

קדושים תהיו

כפי שנתבאר למעלה, הגדר ההלכתי של תולעים אלו נתון במחלוקת גדולה, ואשר על כן הכשר טוב המצוין על גבי אריזת הדג, אינו ערובה לכך שדג זה נקי הוא מתולעי האניסקים, כי בהחלט ניתן לומר שסומך אותו גוף כשרותי על אותם פוסקים המתירין. וזאת אף אם יהיה מצוין בבירור על גבי האריזה ש'נקי הוא מטפילים', שאין הכרח שהכוונה לתולעי האניסקים אלא לשאר טפילים ושרצי המים, שיכולים להימצאות על בשר הדגים. ולכן המונע עצמו מלאכול דגים שיש בהם שכיחות גבוהה של תולעי האניסקים, (וכן ראוי הדבר, כיוון שבשל תורה עסיקין אי נמי איסור 'בל תשקצו'), קדוש יאמר לו, וכפי שזכר בציווי זה שם בסמוך, 'התקדשתם והייתם קדושים, כי קדוש אני'.

דגים אלו נתעכל ועבר מן העולם, הזחל שבתוכו נשאר חי ומתפתח במעי הדג הטורף, ולא רק זאת אלא אף מטיל שם ביצים. ביצים אלו יוצאות לים דרך ההפרשות, ונבקעות לזחלים בתוך המים, וחוזרות ונבלעות על ידי דגים אחרים, בתהליך מחזורי אינסופי.

שיטות הפוסקים

והנה דנו פוסקי זמנינו במעמדן ההלכתי של זחלים אלו, כאשר מצויים הם בתוך גוף הדג המגיע אל בתינו. יש שטענו להתיר, כיוון שהדג בולע ביצי הזחל ישירות מן המים ורק בתוכו בוקעת הביצה, וממילא אין לו דין שרץ המים, כיוון שהזחלים לא הספיקו לשרוץ כלל במים. ויש החולקים עליהם בקביעת מציאות זו, אלא שאף בהיותו זחל קטן, שוהה הוא במים ימים או שבועות עד שנבלע שוב על ידי סרטנים או דגים קטנים, וממילא נאסרו אלו התולעים באכילה, כיוון ששרצו במים. ויש מן המתירין המבארים טיעון זה, לאמור שאמנם אם תתכן מציאות זו, מכל מקום הזחלים הנמצאים במים, קטנים הם עד מאוד, שאין עין האדם יכולה להבחין בהם. והצד השווה שבשתי דעות אלו, ששתיהן מביאות סימוכין מאנשי מחקר יראי שמים, שזהו תחום התמחותם.

עוד הוסיפו האוסרים, שאף על פי שבשלחן ערוך מבואר שתולעים הנמצאות בתוך בשר הדג מותרות, כנזכר למעלה, מכל מקום אלו התולעים מקורם ממעי הדג דווקא, ורק לאחר מיתתו חודרות הן אל בשר הדג, כיוון שבעודו בחיים דוחה גופו את כניסתם, ועל כן כבר נאסרו אלו התולעים, כיוון שבאו מן המעי. ולטענה זו משיבים המתירים, שמנגדת הבחנה זו את דברי רבותינו חכמי התלמוד והפוסקים שקבעו, שכל שנמצאת תולעת בבשר הדג, הרי מותרת היא, ד'מינייהו קא גבלי'. וטיעון זה פורכים האוסרים לאמור שמדובר בתולעים אחרות ולא ב'אניסקים'.

שתי שיטות מנוגדות אלו, הביאו דעת גדולי פוסקי זמנינו הן שעמנו עדיין היום - שליט"א, והן שאינן עמנו - צוק"ל, לתמוך ולסמוך את הוראתם לאיסור ולהיתר. ומאחר שנושא זה כה סבוך מבחינה מציאותית בביאור התרחשות כל התהליך, על כן נמצאו ברשימת המספמים לדעותיהם השונות, מספר פוסקים המורים כאחד משתי דעות אלו, פעם אוסרים ופעם מתירים.

בל תשקצו

והנה במסגרת זו, לא התיימרנו להכניס ראשינו הקט במחלוקת זו, בפרט שכאמור המידע החיוני הנדרש בהכרעה היינו המציאות האמיתית, נותר עמום מאוד, ובזה ודאי שההוראה למעשה צריכה להיות כבכל ספיקות של תורה, להחמיר ולאסור. אולם אמרתי בעניי להאיר זווית אחרת בעניין זה, שלא ראיתי שדיברו בה העוסקים בבירור פרשה זו, והוא איסור

נצטוונו בתורה בפרשת שמיני על איסור אכילת שרץ המים, לאמרו יתברך, 'כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, שקץ הוא לכם' (ויקרא י"א, י"ב). ובכלל איסור זה נכללו כל חיות המים שאין להם סנפיר וקשקשת. ועובר באכילתן ארבעה לאווין על כל כזית מהם, וכלשון הגמרא מסכת מכות (ט"ז ע"ב), 'אכל פוטיא לוקה ארבעה', היות ונזכר איסורן בתורה בארבעה מקומות, יעויין רש"י שם. וכתב רבינו הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות פרק ב' הלכה י"ב, 'איהו שרץ המים, אלו הבריות הקטנות כמו התולעים והעלוקה שבמים, והבריות הגדולות ביותר שהן חיות הים, כללו של דבר כל שאינו בצורת הדגים, לא דג טמא ולא דג טהור כגון כלב המים והדלפון והצפרדע וכיוצא בהן'.

במאמר זה נעסוק בעזה"ת בנידון חדש יחסית, בו דנו הפוסקים בשנים האחרונות, והוא בענין תולעים המצויות בבשר הדגים המכוננות 'אניסקים'. האם הם בכלל שרץ המים והאוכלם עובר על ארבעה לאווין או שמא אינן כן ומותרות ואין בהם איסור כלל ועיקר.

מחלוקת הראשונים

נחלקו הראשונים בביאור הגמרא מסכת חולין דף ס"ז ע"ב, ומסקנת דבריהם, רבינו תם סובר שתולעים הנמצאות במעי הדגים אסורות, היות שבאות מבחוץ וכבר נאסרו, אולם אלו הנמצאות בין עור הדג לבשר וכל שכן אלו הנמצאות בתוך הבשר עצמו, מותרות 'דמיניה קא גבלי', היינו שממנו נוצרות ולא שרצו כלל קודם לכן. וכן הסכימו רבים מן הראשונים, וכך פסקו הטור ושולחן ערוך (חלק יורה דעה סימן פ"ד הלכה ט"ז). אולם דעת רבינו הרמב"ם (פרק ב' מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ז) אינה כן, אלא שבכל מקום בדג בו נמצאות התולעים בעודו בחיים, הרי הן אסורות, מפני שאינן מתהוות ממנו אלא נכנסות לו דרך נחיריו, והתולעים המותרות הם דווקא אלו שהתלעו בו לאחר מיתתו. ויש מן הראשונים שהסכימו לשיטתו זו.

בירור המציאות

בבריאה כולה קיימים בעלי חיים המכונים 'טפילים', החיים בתוך בעלי חיים אחרים וניזונים מהם בהיצמדות אליהם ומהם עיקר חיותם, וזאת בין ביבשה בין במים. והנה במים מצויים זני טפילים בדמיון תולעים המכונים 'אניסקים', שדרך התהוותם הינו בדרך מיוחדת שטבע להם הבורא יתברך, בדרך מחזוריות מרתקת, ומחמת כן ראו חלק מן הפוסקים בימינו להתיר באכילה.

בתחילה תולעים בוגרות הנמצאות כבר בתוך יונק מים טורף - כלבי ים, דולפינים ועוד - מטילות בתוכם ביצים. ביצים אלו יוצאות אל המים על ידי הפרשת מותרות הגוף של יונק זה, ובמים עוברות הן שלב התפתחותי. וכעבור מספר ימים בשותם במים נאכלות הם על ידי סרטנים קטנים פשוטים, אשר בגופם מתבקעת ביצה זו, ויוצא ממנה זחל קטן מאוד. הסרטן נאכל על ידי דגי הים, והם עצמם נאכלים על ידי דגים גדולים מהם. ולמרות שבשר

הגאון רבי נפתלי סימון זצ"ל

בחודש שעבר נסתלק לבית עולמו, בטרם עת, הגאון המופלא רבי נפתלי סימון זצ"ל, מחשובי רבני ק"ק תימן בעיה"ק ירושלים, ראש מוסדות דברי שלום ואמת ורב קהילת 'חדרי תימן' בירושלים. רבים בינו את אבדתו של אדם גדול זה בדמי ימיו, והוא בן ס"ב שנים בלבד (תולדות חייו דלהלן באדיבות מכון 'המאורות', וישר כחם).

הגאון רבי נפתלי סימון זצ"ל נולד לפני כס"ב שנים למשפחה חשובה בק"ק תימן. זקנו היה הגאון רבי שמואל הלוי זצוק"ל, אבדק"ק שעבה שבמחוז כולאן, חכם וצדיק אשר פעל רבות במקומו בצרכי ציבור, הקים חדרים ללמוד תורה לתלמידים, ישיבה ועוד. הסמך שוחטים ורבנים והיה ידוע כבעל מופת, שגם המוסלמים שבסביבתו פנו אליו לקבל עצה, ובשעת עצירת גשמים ביקשוהו להתפלל על כך. נפטר בראש העין בשנת תשל"ב, והוא בן שמונים שנה.

נכדו רבי נפתלי נודע עוד מנעוריו ובימי בחורו כמתמיד בתורה ושקדן עצום, יחד עם פלך השתיקה שאפף אותו כל ימיו. כל ימיו יגע ועמל בתורה ימים ולילות אך הסתיר את גדלותו העצומה מעין רואים. הקים דורות של תלמידים חכמים במשך ימי חייו, חנך את תלמידיו לעמלה של תורה מקדושה ובטהרה, זכה וכל ימיו השיג רבים מעוון מכל רחבי הארץ. שימר בקנאות גדולה את מנהגי קהילות קודש תימן, והיה מגדולי מעתיקי השמועה במסורת מנהגי תימן. סיפורי ישועות רבים מתהלכים סביב דמותו המיוחדת והאצילה, וברכותיו לא שבו ריקם.

מקורביו מספרים, כי במשך השנים נודע הרב כחכם ופיקח גדול לצד גדלותו וקדושתו העצומה, ורבים שיחרו לפתחו בעצה ובתושייה, אנשי ציבור וחברי כנסת, לצד תלמידים חכמים וצורבים צעירים. במעשיו ובפעולותיו הכבירים זכה להשכיך שלום בין איש לרעהו ובין אשה לרעותה, ובתים רבים נבנו הודות לדמותו הכבירה ועצותיו המחכימות שנבעו ממעיין חכמה טהור.

הקים את בית מדרש וכולל אברכים 'חדרי תימן', כאשר עם הזמן הפך בית המדרש לישיבה קדושה, ישיבת 'דברי שלום ואמת', שהפכה לקהילה מפותחת ונכבדה בירושלים. מצודתו הייתה פרושה בכל רחבי הארץ והיה נודד ממקום למקום בכל רחבי הארץ להרביץ תורה לעדרים, ולא זו בלבד אלא שזכה שאף תלמידיו הקימו לישיבתו סניף מיוחד בישוב עוזה בדרום הארץ. בתקופה האחרונה, ישב בבית הדין לדיני ממונות וגטין, יחד עם ידידו הגאון רבי שלמה תם שליט"א.

הגאון זצ"ל זכה לשמש את גדולי חכמי ירושלים, ובאופן מיוחד זכה ליצוק מים אצל הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל, וכן אצל הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א רב ק"ק צאנז בירושלים, ועוד רבים מחכמי ירושלים. כמו כן, למד אצל הגאון רבי שמעון בעדני שליט"א חבר מועצת חכמי התורה, והיה לתלמיד חבר להגאון רבי משולם משולמי שליט"א בישיבת בית שמעיה.

בתקופה האחרונה, לפני פחות מחודשיים בערך, נחלש מאוד והתבטא כי הוא חש שנפשו אינה שלמה עליו. לאחר זמן קצר התברר שחלה בדלקת ריאות חמורה, ולאחריה נדבק בנגיף הקורונה ולמרבחה הצער הורדם והונשם.

כשבועיים קודם פטירתו מצבו התייצב בחסדי שמים והוא התעורר לזמן קצר, בו ביקש לשוחח עם רעייתו הרבנית תיבדל לחיים ארוכים, וכן התבטא בפני בני המשפחה, כי הוא השתתף בעזרת ה' בשמחות כל נכדיו! בשבוע האחרון לחייו הדרדר מצבו מאוד, וביום חשון תשפ"א השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה בבית החולים הדסה עין כרם.

זכה והותיר אחריו בנים ובנות חתנים וכלות, בני תורה ויראי ה' הממשיכים בעוז ובתעצומות את דרכו המיוחדת והנשגבה. מסע לווייתו יצא באותו ערב מהיכל בית מדרשו ברח' שערי פינה בירושלים, לבית העלמין סנהדריה בירושלים ובו מנוחות כבוד. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים אמן.

בחסות ארגון יוצאי תימן - האזכרה המרכזית במלאת שנתיים לפטירת הגר"ש קורח זצ"ל

לרגל יום פטירתו השני של הגאון רבי שלמה קורח זצ"ל, רב העיר בני ברק, שחל בשבת קודש פרשת לך לך, י"ג חשון תשפ"א, התקיימה עצרת אזכרה מרכזית על ידי ציונו ביום ראשון י"ד חשון, בכפוף לכללי שמירת הבריאות ובהשתתפות רבנים, תלמידי חכמים ומוקירי זכרו. בשל המצב נערך גם משדר מיוחד בסמוך לציונו ברחבת בית העלמין סנהדריה בירושלים, והועבר בשידור חי באמצעים הטכנולוגיים השונים.

נשיא הארגון הגר"מ יצחק שליט"א נושא דברים באזכרה

חסות 'ארגון יוצאי תימן'

מנחה הכינוס, הרב"ג רבי יהודה יפת שליט"א, הודה בדבריו באופן מיוחד לנשיא העמותה הרב"ג רבי מרדכי יצחק שליט"א על סיועו הרב בארגון המעמד.

מהנעשה והנשמע

- הגר"י רצאבי שליט"א בפסק הלכה: מותר לפתוח את קבריהם של ילדי תימן לצורך בדיקת דג"א, 'שהדבר הוא לטובת החיים והמתים ולתועלתם, וגם לכבוד כל ישראל עם קדושים'.
- שמחת הברית לנין הגר"ש בעדני שליט"א, נכד לבנו הגר"ד בעדני ולהגר"י עשורי ראש מוסדות 'יודעי בינה' בחדרה, התקיימה בבית ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א.
- ברכת מזל טוב לרגל אירוסיו נכד הגר"פ קורח שליט"א, בן לחתנו הרב"ג רבי אליהו חבשוש שליט"א.
- ברכות לידידיו הר"ר דוד תעשה הי"ו לרגל הוצאת סידורו 'מכתב לדוד'.
- בבית שמש הוכרז על ייסוד כולל 'תפארת תימן' בראשות הגר"נ חובארה שליט"א.

- ברוך דיין האמות: הלך לעולמו הרב מאיר חבורה זצ"ל, מראשי קהילת 'אהל צדוק' בראש העין וחתנו של הגאון רבי צאלח נגר זצ"ל.

יהודי הגיע לרופא והתלונן על כאבי בטן חריפים, אך לאחר בדיקה קצרה הרופא לא זיהה שום דבר. שאל: יתכן שהכנת דרשה ולא מסרת אותה? אכן, השיב היהודי, אתמול נערך שבע ברכות וחשבתי שזימינו אותי לדבר, הכנתי דרשה אך בסוף לא הוזמנתי. אם כן, נענה הרופא, ברור שזאת הסיבה לכאבי בטן וברורה גם דרך הטיפול, תעמוד כעת במרפאה ותמסור את הדרשה וכך תרגיש יותר טוב. מיד נעמד היהודי על רגליו, כחכם בגרונם ונשא את קולו: האמת היא שלא הספקתי להכין, אבל לחצו עלי לדבר... (הרב י. קולדצקי)

אתחנא

טנא מלא ברכות

ברכת מזל טוב נשגר לכבוד מכובדנו הנעלה, מרביץ תורה רבנים הרב הגאון רבי אורן צדוק שליט"א

לרגל שמחת אירוסיו בתו בשעה טובה ומוצלחת עב"ג הבה"ח אליהו ני"ו מבחירי ישיבת 'אור ישראל' בן הרב"ג רבי נחמיה ניסים שליט"א מרבני החובות

יהי רצון שיעלה הזיווג יפה ויהיה זה הבית נאמן בישראל, בניין עדי עד ודורות ישרים ומבורכים, ויוכו לרבות רוב נחת דקדושה כל הימים.

מערכת 'חדש בקרב'

הודעה חשובה

בעקבות הפרסום על מיזם 'חדש בקרב' והפניות הרבות שקיבלנו בעקבותיו, הננו להבהיר שעקב המצב השורר בחוצות, לעת עתה נדחה המיזם עד שיתברר ויתבהר המצב. פרטים נוספים אי"ה יבואו בהמשך.

תגובות ומכתבים

בחלב (כמדומני בפרי מגדים), אולם ההיתר של מצוות לאו ליהנות ניתנו לכאורה לא שייך הכא. דהרי אי נימא דהדלקה עושה מצוה וכתבה אין זקוק לה, הרי רגע לאחר כן אם נשאר דלוק הרי כבר עיקר המצוה נתקיימה, ואז נהנה מבשר וחלב, ובעת מעשה ההדלקה ממש אז עדיין ליכא ההנאה, והרגע של הקיום מיד אחר כך הוא כבר לא מחלק העבדות של דברי רש"י בסוכה, לעול על צוואריהם ניתנו, דהרי כבר פעלה פעולת העבדות ורגע אחרי כן אם ישתמש בה יש בה הנאה, ואי אין משתמש איזה הנאה שייך בה. ויש להאריך, וכתבתי בקיצור לעורר הדברים.

ישר כוכם וחילכם לאורייתא, לוי יצחק גייגר

לא מצינו בהדיא איסור הנאה מעצם הנרות, שכן באיסור השתמשות אין הכוונה לכאורה לאיסור הנאה, הן אי נימא דטעמא דיהא ניכר שהוא נר מצוה כדברי רש"י, והן אי נימא משום ביזוי מצוה אמרו גם איסור ריצוי מעות לאורה או דבר אחר שההשתמשות באורה הוי הביזוי. וגם לדברי הראשונים דהוי כמנורה וחלה בה קדושה מסוימת, דלא כדברי הגמרא וכי קדושה יש בה. גם אין זה איסור הנאה בעצם, ולכן פוק חזי מאי עמא דבר שאפשר לעשות תמונות מול אור הנרות. ואל תשיבני דיש ממילא אור, אולם הרי נהנה מה'פלאש', שעל כל פנים אי נימא דאיכא כן איסור הנאה בעצם כמו שנראה מדברי הפוסקים לעניין הדלקה

ראשית רציתי להודות לכם על פרסום מכתבי לזיכוי הרבים. בענין ברכת הנהנין, וגם על הרעיון שקיבלתם לפרסם המכתבים. וכעת רצוני לכתוב כמה דברים בנוגע לדברים הנכתבים.

א'. מה שהובא במדור 'שולחן מלכים' בשם הקדוש רבי חיים סנואני, לפרש לשון 'ויהי יצחק בן ארבעים שנה', שהכוונה לצער יצחק שלא ראה את אמו בחופתו. ראיתי בעלון 'נר לשולחן שבת' בשם הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, שהובא בדרשות ר"י שויעב שכתב (כמדומני בשם הזוהר) ששרה נתגלה בחופת בנה, ופירש שם את הפסוק 'וינחם יצחק אחרי אמו' שדבר זה מרומז כאן.

ב'. לגבי השאלה האם אפשר להדליק בבשר וחלב, ראשית

רוצים לעדכן, להעיר או להאיר על מדורי הגיליון? נשמח לקבל את דעתכם בכתובת המערכת HB0548410475@gmail.com

חד וחלק

מאת: ה. גל

אריטמוגרף לעשרה בטבת

באריטמוגרף שלפניכם הוחלפו האותיות בספרות.

בכל שורה יש שם שמופיע בחומש בראשית, בפרשיות בראשית ונח.

במאונך תגלו שתי מילים אקטואליות, ועל פי האריטמוגרף תוכלו גם לפענח את האמרה!

		7	1	8		
	9	7	2			
	12	11	3	10		
			4	9	8	
			5	9	10	
4	13	2	6			
			7	11	14	3
	3	3	2	15		
		16	5	13		

האמרה:

16, 13, 4 - 5, 20, 1, 13, 8 -
13, 2 - 7, 11, 12, 13, 5 - 30,
11, 16, 4 - 11, 7, 10, 4, 1 -
12, 5, 14, 20, 4

פתרונות לחידה ניתן לשלוח עד י"ב טבת. בין הפותרים יוגרל עט עם מצלמה נסתרת

טוב לדעת

אינה מפרסמת. 'לא נודע איזו היא הצורה שארע בו' (אורח חיים, סימן תק"פ, סעיף ב')

פטירת עזרא הסופר ונחמיה בן חכליה שהעלו את ישראל מבבל לאחר בניית בית המקדש השני. ב'מגן אברהם' ובספרי מפרשים אחרים על השלחן ערוך, מובא שמתאריך פטירתו של עזרא חל בט' בטבת. לעומת זאת, בספרים אחרים כתוב שעזרא נפטר ב' בטבת.

י' בטבת: עשרה בטבת הוא אחד מארבעת ימי התענית לזכר חרבן בית המקדש.

ביום זה החל המצור על ירושלים בידי נבוכדנצר מלך בבל.

המצור הסתיים כעבור שנתים וחצי, בזמן חרבן ממלכת יהודה. באותה תקופה ארעו שני חרבנות: חרבן העיר וירושלים וחרבן בית המקדש הראשון.

עוד משהו מעניין?

• א' בטבת יכול לחל רק באחד מהימים הבאים: ראשון, שני, שלישי, רביעי ושישי.

• עשרה בטבת הוא היחיד מבין התעניות שיכול לחל ביום שישי. זה קורה אחת למספר שנים.

להצעות ופתרונות
בכתובת המייל בלבד:
HB0548410475@gmail.com
עורכת: ת. חזקיאן

בדרכי הצדיקים

רבי חיים סנאני צוק"ל

מתאריך הולדתו: ט' בתשרי תרנ"ח **מתאריך פטירתו:** כ"ז באדר תשל"ט
תולדותיו: נולד בעיירה סנאן שבתימן, ולמד תורה אצל אביו. בגיל 17 הסמוך לרפנות, על ידי רבי שלמה בן יוסף טביב שלמד עמו קבלה. בהמשך התמנה להיות רב. הוא נהג להסתובב בעירות ובכפרים, במטרה ללמד את הדינים והשוטטים, ולפקח מקרוב על פעילותם. רבי חיים סנאני עלה לארץ והתגורר בעיר יהוד.

פועלו: שמש כדן, מקבל ואב בית דין במחוז שרעב וסנאן שבתימן.

והשרולים הענקיים'. בתחלה הביט השליח על הרב במבט משתומם, אך המראה שנגלה אליו גרם לו לבת צחוק. פנה אליו הרב ואמר: 'מבקש אני ממך שתלך כעת - בלבוש שני המעילים הללו - אל יוסף. מסר לו את ברכתו ותן לו במתנה את הספר הזה'. כך צעד השליח, בתלבושתו המבדחת, עד לבית של יוסף.

'מה זה?' נדהם יוסף כשראה את חברו, 'האם פורים חל היום? מהי התלבשות המצחיקה הזו?' הוא הביט על חברו והתקשה לכבש את צחוקו. 'ר' חיים הלביש לי את המעילים הללו וצוה עלי לבוא איתם אל ביתך, השיב החבר.

החיוך של יוסף התרחב. 'כמה גדולה חכמתו של הרב, שידע היטב כיצד להכין את מצב רוחי הקוֹדֵר למצב רוח שמח, ועל ידי כך לתת לי את הכוחות להתמודד'.

יוסף, יהודי למד סכל וקשה יום, הגיע מדי פעם לרבי חיים סנאני כדי לקבל ממנו חזק ועידוד. באחת מהפעמים הוא לא היה יכל להגיע, ולכן בקש מחברו שיקנס אל הצדיק במקומו ויבקש ברכה. פנה החבר אל ביתו של הרב ואמר לו: 'שלום עליכם כבוד הרב, הגעתי בשליחותו של יוסף לקבל בשבילו ברכה מהרב'. קבלו הרב במאור פנים ואמר: 'יהודי יקר הוא, יוסף. מה שלומך כעת?'

'מצבו קשה מאד', השיב החבר באנחה, 'הוא סובל סכל רב, ומצב הרוח שלו ירוד מאד. לכן נשלחתי הנה, כדי לבקש ברכה מהרב'.

הרב נגש אל הארון, טפס על הסלם וחיפש דבר מה. לאחר מספר רגעים הוא ירד מהסלם, כשבידו שני מעילים. הוא פנה אל החבר ואמר: 'גש אלי ואלביש לך את המעיל הגדול הזה, ומעליו את המעיל הקצר, עם הפרוה העבה

ראיון עם חדש טבת

חדש טבת, החדש הקרוב בשנה, כבר פה. המזג מענן, חרפי וקרר...

ישבתי איתו, עם חדש טבת, לשיחה משתפת. שאלתי אותו שאלות רבות וקבלתי תשובות יפות. היה מעניין!

מי אתה, חדש טבת?

אני הוא החדש הרביעי למנין החדשים לבריאת העולם, והחדש העשירי למנין החדשים בתורה ליציאת מצרים.

מה המזל של חדש טבת?

מזל החדש הוא גדי, משום שבתקופה זו יוצאים הגדיים למרעה בשדות. לאחר שיירדו גשמי ברכה והעשבים הרכים החלו לכסות את פני הקרקע, מוציאים הרועים את צאנם לרעות בשדה.

אני סקרנית לדעת, האם חדש טבת מופיע במקרא?
בהחלט שכן. חדש טבת מזכר פעם אחת בתנ"ך במגילת אסתר: 'בחדש העשירי הוא חדש טבת' (פרק ב' פסוק ט"ז).

כמה ימים יש בחדש טבת?

חדש טבת הוא לעולם חדש חסר וארכו 29 ימים.

הננו שמחים לבשר בזאת לילדים הצדיקים והמתמידים

בכיתות ד' – ח' על פתיחתו של פרויקט חדש: לימוד ושינון משניות מסכתות בבא קמא, בבא מציעא, ובבא בתרא

הגרות תערכנה בין מגוון הפרסים:

הפרויקט יכלול ארבעה מסלולים:

מצלמה

אופניים משוכללים

רמב"ם פתקל

העילוי א ללמוד ולהיבחן בעל פה.

גון כשר

רחפן

חמשה חומשי תורה

המתמיד ב ללמוד פעמיים כל משנה, לחזור על כל פרק ואחרי כן על המסכת.

גמבו כשר

קורקינט

כרטיס ספר באור החיים

השקדן ג ללמוד כל משנה פעם אחת ולחזור עליה פעם אחת.

רמקול קריוקי

ספר

בידורית

המצטיין ד ללמוד פעם אחת את כל המסכתות.

פרטים והרשמה:

א. המעוניינים להיות רכזים יפנו למייל hb0548410475@gmail.com

או לטל' 05484 10475, הטבה משפחתית לכל רכז.

ב. הקבלה לפרויקט היא רק ע"י ההרשמה אצל הרכז.

ג. ההרשמה לפרויקט - עד לר"ח שבט תשפ"א

הנבחרים במסלול 'העילוי' ייכנסו בל"ג לברכה מיוחדת במעונם של מן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, מן הגר"ש בעדני שליט"א ומן הגר"ש מחפוד שליט"א ועוד מגדולי ישראל.

המעמד הגדול של חלוקת הפרסים יכלול יציאה מרתקת לשייט חוויתי, ועוד הפתעות שיפורסמו בהמשך...

כל לומד יקבל
שי יחודי בסוף
החודש הראשון